

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Białystok, dnia 14 grudnia 2017 r.

Poz. 4639

UCHWAŁA NR XLII/257/17 RADY GMINY RADZIŁÓW

z dnia 29 listopada 2017

w sprawie określenia zasad udzielania z budżetu gminy dotacji na dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Radziłów

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2017 r. poz. 1875 z późn. zm.) i art. 403 ust. 4 pkt 1 lit. a oraz ust. 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2016 r. poz. 672 z późn. zm.) oraz art. 221 ust. 1 i ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.) uchwala się co następuje:

§ 1. Określa się zasady udzielania z budżetu gminy dotacji na dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Radziłów, którego treść stanowi Regulamin stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Radziłów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od daty jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego.

Przewodnicząca Rady Gminy
Elżbieta Klimaszewska

Załącznik nr 1 do uchwały nr XLII/257/17

Rady Gminy Radziłów

z dnia 29 listopada 2017 r.

Regulamin określający zasady udzielania dotacji celowej z budżetu Gminy Radziłów na dofinansowanie do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Radziłów.
Rozdział 1.

Kryteria wyboru inwestycji do dofinansowania

§ 1. Regulamin określa zasady wspierania przedsięwzięć na terenie Gminy Radziłów zmierzających do poprawy stanu środowiska naturalnego poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, które zapewniają oczyszczanie ścieków w stopniu umożliwiającym odprowadzenie ich do gleby lub wody, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

§ 2. 1. Dofinansowanie inwestycji związanej z budową przydomowej oczyszczalni ścieków udzielane jest inwestycjom realizowanym na cele mieszkaniowe przez podmioty i jednostki wymienione w art. 403 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. 2016 r. poz.672 ze zm.), zwanymi w dalszej części Regulaminu Dotowanymi.

2. Dofinansowanie może zostać udzielone Dotowanym wytwarzającym ścieki, będącym właścicielami, współwłaścicielami, użytkownikami wieczystymi nieruchomości, jak również najemcom albo posiadaczom legitymującym się innym tytułem prawnym do nieruchomości, za zgodą właściciela lub użytkownika wieczystego.

§ 3. Dofinansowanie do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków obejmuje częściowy zwrot wydatków poniesionych na zakup lub zakup i montaż przydomowych oczyszczalni ścieków.

§ 4. 1. Kryterium uzyskania dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków jest spełnienie jednego z poniższych warunków:

- 1) brak istniejącej, projektowanej lub planowanej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie, na którym planowana jest budowa przydomowej oczyszczalni ścieków,
- 2) brak możliwości technicznego podłączenia do istniejącej, projektowanej lub planowanej sieci kanalizacji sanitarnej,
- 3) ekonomicznie nieuzasadnione podłączenie do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej,
- 4) zastąpienie istniejącego zbiornika bezodpływowego na nieczystości ciekłe, który jest w złym stanie technicznym, na przydomową oczyszczalnię ścieków,
- 5) budowa przydomowej oczyszczalni ścieków na obszarach o rozproszonej zabudowie.

§ 5. 1. Dofinansowaniu, o którym mowa w § 3 nie podlegają:

- 1) przydomowe oczyszczalnie ścieków zlokalizowane na terenach, na których istnieje możliwość techniczna przyłączenia nieruchomości do istniejącej lub projektowanej sieci kanalizacji sanitarnej,
- 2) koszty zakupów pojedynczych elementów (urządzeń) składających się na przydomową oczyszczalnię ścieków,
- 3) koszty robocizny wykonane we własnym zakresie przez Dotowanego,
- 4) koszty sporządzonej dokumentacji przedsięwzięcia.

§ 6. Dotacja na budowę przydomowej oczyszczalni ścieków na tej samej nieruchomości przysługuje tylko jeden raz.

§ 7. 1. Lokalizacja, budowa i eksploatacja przydomowej oczyszczalni musi spełniać wymogi zawarte w przepisach prawa budowlanego regulujących budowę przydomowych oczyszczalni, a także w przepisach ochrony środowiska i gospodarki wodnej określających warunki, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska.

2. Przydomowe oczyszczalnie ścieków muszą posiadać stosowne atesty lub certyfikaty potwierdzające ich zgodność z normami obowiązującymi w przepisach prawa.

§ 8. Całkowitą ilość środków pochodzącą z budżetu Gminy Radziłów przeznaczoną na dofinansowanie do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków określa uchwała budżetowa na dany rok budżetowy.

§ 9. 1. Wysokość udzielanej dotacji wynosi:

- 1) w przypadku budynku mieszkalnego jednorodzinnego – 50% kosztów całego zadania, jednak nie więcej niż 3.000,00 zł (słownie: trzy tysiące złotych),
- 2) w przypadku budynku wielorodzinnego – 50% kosztów całego zadania, jednak nie więcej niż 4.500,00 zł (słownie: cztery tysiące pięćset złotych).

Rozdział 2.

Tryb postępowania w sprawie udzielania dotacji

§ 10. 1. Dotacja na dofinansowanie do budowy przydomowej oczyszczalni ścieków przyznawana jest na pisemny wniosek Dotowanego.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać:

- 1) dane Dotowanego, w tym: w przypadku osoby fizycznej – imię, nazwisko, PESEL, adres zamieszkania, a w przypadku pozostałych podmiotów – nazwę, REGON i adres siedziby,
- 2) jeśli nieruchomość jest przedmiotem prawa współwłasności, wniosek powinny złożyć osoby lub podmioty mające przynajmniej połowę udziałów we własności,
- 3) oznaczenie nieruchomości, na której realizowane będzie przedsięwzięcie polegające na budowie przydomowej oczyszczalni ścieków,
- 4) dokument potwierdzający tytuł prawny do nieruchomości,
- 5) informację o rodzaju budowanej oczyszczalni ścieków,
- 6) szacunkowy koszt przedsięwzięcia,
- 7) w przypadku zastąpienia istniejącego zbiornika bezodpływowego na nieczystości ciekłe przydomową oczyszczalnią ścieków, informację o sposobie likwidacji istniejącego szamba,
- 8) planowaną datę rozpoczęcia i zakończenia inwestycji.

3. Do wniosku należy dołączyć:

- 1) szkic lub rysunek przedstawiający plan działki i lokalizacji przydomowej oczyszczalni ścieków,
- 2) niezbędne pozwolenia wynikające z przepisów Prawo Budowlane,
- 3) pozwolenie wodnoprawne wydane przez właściwy organ na budowę przydomowej oczyszczalni ścieków o wydajności powyżej 5,0 m³ na dobę.

4. Złożone wnioski podlegać będą weryfikacji w zakresie spełniania wymagań określonych w niniejszym Regulaminie. Weryfikacji wniosków dokonywana będzie w terminie 30 dni od daty złożenia wniosku przez Komisję powołaną przez Wójta Gminy Radziłów.

5. W przypadku braków formalnych we wniosku lub braku wymaganych załączników, Dotowany zostanie pisemnie poinformowany o konieczności uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania pisma o uzupełnieniu. Nieuzupełnienie wniosku w wymaganym terminie spowoduje odrzucenie wniosku.

6. Wniosek, o którym mowa w ust. 1 należy złożyć najpóźniej do 31 sierpnia danego roku do Urzędu Gminy Radziłów.

7. Wnioski będą rozpatrywane wg kolejności wpływu do Urzędu Gminy Radziłów i realizowane do czasu wyczerpania środków, o których mowa w § 8. W przypadku większej liczby wniosków ich realizacja nastąpi w pierwszej kolejności w roku następnym.

Rozdział 3.

Sposób rozliczania dotacji

§ 11. 1. Po weryfikacji złożonego wniosku i jego zakwalifikowania do dofinansowania, zostanie zawarta umowa z Dotowanym o udzieleniu dotacji celowej na dofinansowanie do budowy przydomowej oczyszczalni ścieków, w której określone zostaną szczegółowe obowiązki w zakresie udzielonej dotacji.

2. Umowa, o której mowa w ust. 1, powinna zawierać:

- 1) dane Dotowanego, w tym: w przypadku osoby fizycznej – imię, nazwisko, PESEL, adres zamieszkania, a w przypadku pozostałych podmiotów – nazwę, REGON i adres siedziby,
- 2) oznaczenie nieruchomości, na której realizowane będzie przedsięwzięcie polegające na budowie przydomowej oczyszczalni ścieków,
- 3) informację o rodzaju budowanej oczyszczalni ścieków,
- 4) wysokość udzielonej dotacji, cel lub opis zakresu rzeczowego zadania,
- 5) termin wykorzystania dotacji, nie dłuższy niż do 31 grudnia danego roku budżetowego,
- 6) termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji oraz termin zwrotu niewykorzystanej dotacji.

§ 12. Po zakończeniu budowy przydomowej oczyszczalni ścieków Dotowany zgłasza jej zakończenie pisemnie do Urzędu Gminy Radziłów wraz z kopią faktur lub rachunków (oryginały do wglądu) potwierdzające poniesione wydatki, nie później niż 30 dni po jej zakończeniu.

§ 13. 1. Po dokonaniu zgłoszenia, o którym mowa w § 12, w ciągu 14 dni, sporządzony zostanie protokół odbioru przydomowej oczyszczalni ścieków przez Komisję powołaną przez Wójta Gminy Radziłów. W tym celu Komisja przeprowadzi wizję lokalną nieruchomości, na której prowadzona jest inwestycja, celem sprawdzenia czy przedsięwzięcie zrealizowane zostało zgodnie z niniejszym Regulaminem i umową.

2. Protokół, o którym mowa w ust. 1, nie stanowi odbioru w rozumieniu przepisów prawa budowlanego.

3. W przypadku wykonania wszystkich zobowiązań, Gmina Radziłów wypłaca Dotowanemu przyznaną dotację w terminie przewidzianym w umowie.

§ 14. Rozliczenie dotacji następować będzie z uwzględnieniem przedłożonych przez Dotowanego kopii faktur lub rachunków potwierdzających poniesione wydatki.

§ 15. 1. Gminie przysługuje prawo kontroli w zakresie prawidłowej eksploatacji przydomowej oczyszczalni ścieków w okresie 5 lat liczonych po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym realizowane było zadanie.

2. Dotacje wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem podlegają zwrotowi na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

§ 16. Załącznikami do niniejszego regulaminu są:

- 1) wzór wniosku o udzielenie dotacji z budżetu gminy na budowę przydomowej oczyszczalni ścieków;
- 2) wzór umowy o udzielenie dotacji celowej na budowę przydomowej oczyszczalni ścieków;
- 3) wzór zgłoszenia wykonania budowy przydomowej oczyszczalni ścieków wraz z wnioskiem o rozliczenie dotacji na dofinansowanie budowy przydomowej oczyszczalni ścieków;
- 4) oświadczenie o likwidacji bezodpływowego zbiornika na nieczystości ciekłe;

5) wzór protokołu komisijnego odbioru budowy przydomowej oczyszczalni ścieków.

Załącznik Nr 1 do Regulaminu udzielania
z gminy dotacji na dofinansowanie budowy
przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie
Gminy Radziłów

WNIOSEK

o udzielenie dotacji z budżetu Gminy Radziłów na budowę przydomowej oczyszczalni ścieków

1. Dane Wnioskodawcy

Imię i nazwisko.....

Adres:.....

Telefon.....

Dokument tożsamości..... seria numer

wydany przez:

2. Lokalizacja przedsięwzięcia:

Miejscowość Działka ewidencyjna.....

Działki ewidencyjne podłączone do wspólnej oczyszczalni

Tytuł prawny do dysponowania nieruchomością

3. Krótki opis techniczny przedsięwzięcia (zakres rzeczowy wg projektu, typ oczyszczalni)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Planowany okres realizacji przedsięwzięcia

Data rozpoczęcia.....

Data zakończenia

5. Orientacyjny koszt brutto

.....

6. Stan formalno–prawny przedsięwzięcia:

- zgłoszenie budowy (data zgłoszenia, organ)*
- pozwolenie wodnoprawne (data i numer decyzji) *
- pozwolenie na budowę (numer, data wydania) *

7. Rachunek bankowy wnioskodawcy (nazwa banku, numer rachunku)

.....

Oświadczam, że:

- zapoznałem/am się z treścią regulaminu dofinansowania budowy przydomowych oczyszczalni ścieków;
- upoważniam komisję do przeprowadzenia kontroli zabudowy urządzeń oczyszczalni ścieków oraz do stwierdzenia jej wykonania;
- wyrażam zgodę na przetwarzanie podanych informacji i danych osobowych w celu weryfikacji złożonego wniosku

Załączniki:

1. oświadczenie o posiadanym prawie do dysponowania nieruchomością;
2. prawomocne zgłoszenie, pozwolenie i decyzja administracyjna w zależności od przepustowości oczyszczalni (lub ich kopii);
3. opis lub projekt techniczny instalacji oraz aprobaty technicznych wymagań w przepisach prawa (lub ich kopii).

.....
czytelny podpis wnioskodawcy

.....
czytelny podpis współwłaściciela/i nieruchomości

* niepotrzebne skreślić

Nr 2 do Regulaminu udzielania z gminy
dotacji na dofinansowanie budowy
przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie
Gminy Radziłów

UMOWA

o udzielenie dotacji celowej na budowę przydomowej oczyszczalni ścieków

zawarta w dniu r. pomiędzy Gminą Radziłów, reprezentowaną przez:

..... – **Wójta Gminy Radziłów**

zwaną dalej **Gminą**, a

Panią/Panem,

zamieszkałą/łym w, ul.,

legitymującą/cym się dowodem osobistym seria nr.....;

PESEL:; NIP, zwaną/nym dalej **Dotowanym**.

§ 1. 1. Dotowany zobowiązuje się wybudować przydomową oczyszczalnię ścieków na działce nr obręb zgodnie z wymogami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 roku *w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego* /Dz. U. Nr 137 poz 984 ze zm./.

2. Przewidywany termin realizacji przedsięwzięcia.....

3. Przewidziany koszt realizacjizł

§ 2. 1. 1. Na podstawie Uchwały Rady Gminy Radziłów Nr z dnia..... w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Radziłów i w oparciu o wniosek Dotowanego z dnia, Gmina zobowiązuje się do refundacji części kosztów budowy przydomowej oczyszczalni ścieków.

2. Gmina pokryje poniesione przez Dotowanego wydatki

a) w przypadku budynku mieszkalnego jednorodzinnego w wysokości 50% jednak nie więcej niż 3.000,00 zł brutto (słownie: trzy tysiące złotych brutto), zgodnie z § 1 ust. 3 niniejszej umowy

b) w przypadku budynku wielorodzinnego w wysokości 50% jednak nie więcej niż 4.500,00 zł brutto (słownie: cztery tysiące pięćset złotych brutto), zgodnie z § 1 ust. 3 niniejszej umowy

3. Dofinansowaniu nie podlegają:

- 1) koszty wykonania dokumentacji oraz uzyskania wymaganych decyzji i pozwoleń administracyjnych przewidzianych przepisami prawa;
- 2) koszty konserwacji i eksploatacji urządzeń;
- 3) koszty zakupu pojedynczych elementów (urządzeń) przydomowych oczyszczalni ścieków;
- 4) koszty budowy sieci sanitarnej i przyłączy łączącej kilka nieruchomości do wspólnej oczyszczalni.

§ 3. Koszty eksploatacji i konserwacji urządzeń ponosi właściciel nieruchomości i nie mogą być one przedmiotem dofinansowania ze środków budżetu gminy.

§ 4. 1. Dotowany otrzymuje zwrot kosztów budowy przydomowej oczyszczalni ścieków w wysokości określonej w § 2 niniejszej umowy – po zakończeniu inwestycji i złożeniu pisemnego wniosku wraz z kopiami dokumentów podanych we wzorze wniosku.

2. Wniosek, o którym mowa w pkt. 1 stanowi rozliczenie udzielonej dotacji, wniosek należy złożyć w terminie 30 dni od dnia zakończenia inwestycji, nie później niż do 15 grudnia danego roku budżetowego.

3. Zwrot kosztów, o którym mowa w ust. 1 nastąpi w terminie do 30 dni od daty sporządzenia przez Komisję powołaną przez Wójta Gminy Radziłów protokołu potwierdzającego zakończenie budowy przydomowej oczyszczalni ścieków, na konto Dotowanego, nie później niż do 31 grudnia danego roku budżetowego.

§ 5. Dotowany zobowiązuje się do:

- 1) prawidłowej eksploatacji oczyszczalni oraz eksploataowania jej w sposób nie powodujący uciążliwości ani szkód na nieruchomościach sąsiednich,
- 2) poddania się kontroli w zakresie prawidłowej eksploatacji urządzenia w ciągu 5 lat od dnia przekazania środków.

§ 6. 1. W razie niedotrzymania warunków określonych w § 5 lub zaprzestania eksploatacji oczyszczalni z przyczyn leżących po stronie Dotowanego, na pisemny wniosek Gminy, zobowiązuje się on do zwrotu kwoty wymienionej w § 2.

2. Dotacje wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem podlegają zwrotowi na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

§ 7. Uprawnienie żądania zwrotu kosztów dofinansowania wygasa z upływem 5 lat liczonych po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym realizowane było zadanie.

§ 8. Wszelkie zmiany przedmiotowej umowy mogą nastąpić za zgodą obu stron w drodze aneksu w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 9. W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową mają zastosowanie przepisy *Kodeksu cywilnego* oraz Uchwały, o której mowa w § 2 niniejszej umowy.

§ 10. Spory dotyczące niniejszej umowy rozpatrywane będą na drodze sądowej przez sąd właściwy miejscowo dla siedziby Gminy Radziłów.

§ 11. Umowę sporządzono w trzech jednobrzmiących egzemplarzach: dwa egzemplarze – dla Gminy, jeden egzemplarz – dla Dotowanego.

Gmina

Dotowany

niepotrzebne skreślić *

Załącznik Nr 3 do Regulaminu udzielania z gminy
dotacji na dofinansowanie budowy przydomowych
oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Radziłów

Radziłów, dnia

.....
/imię i nazwisko/

.....
/adres/

.....
/telefon/

Wójt Gminy Radziłów

Plac 500-lecia 14

19-213 Radziłów

**Zgłoszenie do Urzędu Gminy Radziłów wykonania budowy przydomowej oczyszczalni ścieków
wraz z wnioskiem o rozliczenie dotacji na dofinansowanie budowy przydomowej oczyszczalni
ścieków.**

Ja niżej podpisana/y zgłaszam
wykonanie przydomowej oczyszczalni ścieków, zgodnie z obowiązującymi normami, zlokalizowanej
na działce nr..... obręb

Oświadczam, iż przydomowa oczyszczalnia ścieków została oddana do eksploatacji.

W celu potwierdzenia powyższego faktu przedkładam niżej wymienione załączniki.

W związku z powyższym proszę o udzielenie i wypłacenie mi dotacji zgodnie z umową
nr..... z dnia..... w kwociezł
(słownie:.....).

.....
/podpis/

Załączniki:

1. Imienny dowód zakupu wraz z montażem urządzeń przydomowej oczyszczalni ścieków
(kserokopia faktur / rachunków* potwierdzająca poniesione nakłady)
2. Kserokopia certyfikatu / aprobaty technicznej*, potwierdzającej zgodność zakupionych
urządzeń z obowiązującymi normami.
3. Oświadczenie o likwidacji bezodpływowego zbiornika na nieczystości ciekłe.

Załącznik Nr 4 do Regulaminu udzielania
z gminy dotacji na dofinansowanie budowy
przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie
Gminy Radziłów

**Oświadczenie
o likwidacji bezodpływowego zbiornika na nieczystości ciekłe**

Oświadczenie dotyczy umowy nr.....

Ja niżej podpisany/a, zamieszkały/a,

legitymujący się dowodem osobistym seria..... nr..... wydanym przez

....., świadomy odpowiedzialności za podanie danych niezgodnie ze stanem faktycznym lub zatajenie prawdy, niniejszym oświadczam, iż w związku z budową przydomowej oczyszczalni ścieków zlikwidowałem/am bezodpływowy zbiornik na nieczystości ciekłe, znajdujący się na działce nr..... obręb

.....

/podpis/

Za likwidację bezodpływowego zbiornika na nieczystości ciekłe uznaje się wyłączenie go z eksploatacji w prowadzonej gospodarce ściekowej nieruchomości zlokalizowanej na ww. działce.

Załącznik Nr 5 do Regulaminu udzielania z gminy
dotacji na dofinansowanie budowy
przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie
Gminy Radziłów

PROTOKÓŁ

komisyjnego odbioru przydomowej oczyszczalni ścieków na nieruchomości położonej na działce nr..... obręb, której właścicielem jest Pan(Pani)*.....

Komisja w składzie:

1. Przedstawiciel Urzędu Gminy Radziłów -
2. Przedstawiciel Urzędu Gminy Radziłów -
3. Przedstawiciel Urzędu Gminy Radziłów -

stwierdziła, co następuje:

Pan/Pani/* zgłosił/a/* w dniu
w Urzędzie Gminy Radziłów zakończenie budowy przydomowej oczyszczalni ścieków.

W trakcie wizji przeprowadzonej w dniu oraz na podstawie złożonych dokumentów:

1. Zgłoszenie do Urzędu Gminy Radziłów wykonania budowy przydomowej oczyszczalni ścieków,
2. Imienny dowód zakupu wraz z montażem urządzeń przydomowej oczyszczalni ścieków (kserokopia faktur / rachunków* potwierdzająca poniesione nakłady),
3. Kserokopia certyfikatu / aprobaty technicznej*, potwierdzającej zgodność zakupionych urządzeń z obowiązującymi normami,
4. Oświadczenie o likwidacji bezodpływowego zbiornika na nieczystości ciekłe, potwierdza się / nie potwierdza się * wykonanie przydomowej oczyszczalni ścieków zgodnie z danymi przedstawionymi we wniosku.

Powyższy protokół jest podstawą dofinansowania części kosztów ze środków budżetu Gminy Radziłów na warunkach określonych w umowie nr z dnia

Na tym protokół zakończono i po odczytaniu podpisano.

Podpisy Komisji

Podpis/y/ Dotowanego/y/ych/

1.
2.
3.

- 1.....
- 2.....
- 3.....

* niepotrzebne skreślić